

рад Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, редколегії «Української літературної енциклопедії», «Бібліотеки української літератури», журналів «Слово і час», «Дивослово», «Урок української», «Науковий світ», «Український церковно-історичний журнал» та ін.

Віталій Григорович — один з ініціаторів та організаторів Народного Руху України, Демократичної партії України. У 1992–1993 рр. він працював заступником голови Київської міської державної адміністрації, головою департаменту з гуманітарних питань (відповідно — головою комісії з перейменувань, розподілу церковного майна та ін.). У багатьох корисних справах та ініціативах першого в часи незалежності столичного «уряду» є і його помітна частка. У виступах перед різними аудиторіями, у пресі, на радіо й телебаченні, у присвяченій питанням політики й духовності

книжці «Спільний знаменник — тринадцять» (2004) Віталій Григорович послідовно відстоює державницькі, національно-патріотичні ідеї та цінності.

Активні наукова і громадська діяльність В.Г. Дончика не лишилися непоміченими в Україні. Він заслужений діяч науки і техніки України, нагороджений орденами «За заслуги» II та III ступенів (2009, 2007), двома «Знаками пошани» Київського міського голови за активну участь у справі розвитку й поширення української мови (2001, 2003), орденом князя Володимира за заслуги перед помісною Українською Православною Церквою та ін.

Наукова спільнота України, колеги, учні й друзі щиро вітають Віталія Григоровича зі знаменною датою, бажають йому міцного здоров'я й творчого довголіття на славу українського літературознавства.

70-річчя академіка НАН України В.П. ШИРОБОКОВА

Володимир Павлович Ширококов народився 5 квітня 1942 р. в Ханті-Мансійську (Росія). Після закінчення в 1965 р. Київського медичного інституту ім. О.О. Богомольця він продовжив навчатися в його аспірантурі при кафедрі мікробіології (науковий керів-

ник — професор С.С. Дяченко). У 1967 р. Володимир Павлович успішно захистив кандидатську дисертацію і з того часу працює на кафедрі мікробіології (нині — кафедра мікробіології, вірусології та імунології).

Важливу роль у становленні Володимира Павловича як науковця відіграли контакти з відомим ученим, директором Ботанічного саду Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, істориком біології, енциклопедично розвиненою людиною професором Іваном Петровичем Білоконем. Вирішальний вплив на майбутнього вченого мало також спілкування із професором Сергієм Степановичем Дяченком. Під його керівництвом В.П. Ширококов розпочав експериментальне дослідження пухлин щурів. Згодом об'єктом наукових зацікавлень вченого стали віруси Коксаки людини. Саме під час експериментів з інфекційності РНК

вірусів Коксакі було використано бентоніт як інгібітор нуклеаз, виявлено його високу сорбційну активність до ентеровірусів.

У 1977 р. В.П. Ширококов захистив докторську дисертацію, у якій вперше було сформульовано концепцію дисоціації ентеровірусів у процесі їхньої репродукції в клітині на 2 генетичні варіанти з різними біологічними властивостями, обґрунтовано нові методи вірусологічного дослідження, вивчено молекулярно-генетичні закономірності взаємодії ентеровірусів із клітинами, поставлено нові наукові проблеми, над якими сьогодні працюють численні учні Володимира Павловича.

У 1986–1990 рр. В.П. Ширококов очолював деканат першого лікувального факультету, в 1990–2003 рр. був першим проректором із навчальної роботи Київського медичного інституту (тепер — Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця). Цей період відзначений творчим спілкуванням з видатними вченими: Л.І. Медведем, Л.В. Громашевським, А.П. Ромодановим, М.Н. Зайком, М.М. Амосовим, В.В. Смирновим та ін.

Володимир Павлович доклав значних зусиль до створення сучасної вірусологічної лабораторії, лабораторії гібридомних технологій, унікальної генетичної лабораторії із синтезом, ампліфікацією і сиквенсом нуклеїнових кислот. За декілька років роботи вдалося розшифрувати нуклеотидну послідовність 16S РНК ряду видів бактерій із депозитарію Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України, з'ясувати генетичний механізм дисоціації ентеровірусів, змін у токсигенності дифтерійних збудників.

Варто згадати і про ще один важливий період життя вченого, коли розпорядженням Міністерства охорони здоров'я СРСР його було призначено головою Центральної навчально-методичної комісії (ЦНМК) з мікробіології при МОЗ СРСР, яка складалася з видатних мікробіологів-педагогів: академіка А.А. Воробйова, професорів А.М. Смирнової, Ю.С. Кривошеїна, Л.Б. Борисова, А.Я. Циганенка та ін. Комісія пра-

цювала плідно, побувала на багатьох кафедрах мікробіології Радянського Союзу, узагальнила досвід наукової роботи, надала корисні рекомендації для її покращення тощо. З проголошенням незалежності України функції ЦНМК було покладено на опорні кафедри, зокрема на кафедру мікробіології, вірусології та імунології Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, яку очолює Володимир Павлович.

Наприкінці 90-х років минулого сторіччя кафедра мікробіології, вірусології та імунології декілька років виконувала функціональні обов'язки референс-лабораторії ВООЗ із питань ліквідації поліомієліту. Було проведено багато вірусологічних досліджень, які відіграли істотну роль у ліквідації паралітичного поліомієліту в європейському регіоні в цілому й Україні зокрема.

Крім експериментальних біологічних досліджень, В.П. Ширококов цікавиться і загальнофілософськими науковими питаннями, що зумовило його вступ у 1966 р. на заочне відділення філософського факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Знання, одержані там, знадобилися Володимирові Павловичу для ширшого осмислення мікробіологічних проблем, що відбито в наукових працях «Проблема цілісності в сучасній мікробіології», «Структурно-функціональний підхід в сучасній вірусології» та ін.

1991 р. В.П. Ширококова обрано членом-кореспондентом Національної академії наук України. З 1993 р. він член-кореспондент Академії медичних наук України (спеціальність — «вірусологія»), з 1999 р. — дійсний член Російської академії медико-технічних наук, з 2003 р. — академік НАН України (спеціальність — «мікробіологія і вірусологія»). За 40 років науково-педагогічної діяльності вийшли друком майже 400 наукових праць В.П. Ширококова, у тому числі 34 патенти й авторські свідоцтва на винаходи, 11 монографій, 34 підручники й посібники, 8 навчальних програм, 6 освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм для студентів і лікарів.

Володимир Павлович підготував 9 докторів і 21 кандидата наук.

В.П. Широбоков — голова проблемної комісії з мікробіології і вірусології МОЗ та НАМН України, головний позаштатний спеціаліст із мікробіології та вірусології МОЗ України, голова Національного комітету при МОЗ України з ліквідації поліомієліту, член Комісії з біобезпеки та біологічного захисту при РНБО України, член експертної ради ДАК України «Профілактична медицина», а також редакційних рад багатьох фахових журналів.

За значні наукові досягнення в 1996 р. В.П. Широбокову присвоєно звання «Заслужений діяч науки і техніки України». Він лауреат премії ім. акад. І.М. Блохіної Російської академії медико-технічних наук, відзначений почесною грамотою Кабінету Міністрів України, нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

Наукова спільнота, колеги, учні й друзі широко вітають Володимира Павловича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я й довгих років життя на благо української науки.

60-річчя академіка НАН України З.Т. НАЗАРЧУКА

Зіновій Теодорович Назарчук народився 1952 р. у м. Львові в сім'ї робітників. У 1974 р. з відзнакою закінчив фізичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю «оптичні прилади і спектроскопія». Після навчання в університеті та служби у ЗС СРСР Зіновій Теодорович розпочав трудову діяльність у Фізико-механічному інституті ім. Г.В. Карпенка АН УРСР (ФМІ), де пройшов шлях від старшого інженера відділу фізичних основ міцності матеріалів (керівник – акаде-

мік В.В. Панасюк) до першого заступника директора інституту з науково-дослідної роботи.

У 1982 р. З.Т. Назарчук захистив кандидатську дисертацію, 1990 року здобув ступінь доктора фізико-математичних наук, у 1998 р. — звання професора. 1995 року його обрано членом-кореспондентом Національної академії наук України, а в 2006 р. — академіком Національної академії наук України.

Зіновій Теодорович — науковий керівник ряду міжнародних дослідницьких проектів. Він підготував 4 докторів і 7 кандидатів наук; неодноразово читав курси лекцій із математичної теорії дифракції хвиль в університетах Японії. Учений — автор 9 монографій і близько 300 статей у науковій періодиці.

З.Т. Назарчук — відомий дослідник у галузі фізики неруйнівного контролю й діагностики матеріалів. За його керівництва і безпосередньої участі отримано видатні наукові результати. Зокрема, створено теорію неруйнівного контролю дефектності матеріалу, основу на математично коректному врахуванні дифракційної взаємодії зондувального поля із системою тріщиноподібних дефектів у контрольованому виробі. Суттєво розширено теорію